

Bouwsteen ten behoeve van de VHR-opgave

Soorten van de Vogelrichtlijn¹ voor zover betrokken bij de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden

A004 Dodaars² *Tachybaptus ruficollis*, broedvogel (Versie oktober 2024)

Deze bouwsteen richt zich op de Dodaars in de hoedanigheid van broedvogel. De Dodaars is een kleine fuutachtige die in de broedtijd veelal te vinden is in ondiepe zoete wateren met vegetatierijke oevers. Zo lang deze voorwaarden aanwezig zijn is de Dodaars weinig kieskeurig en kan hij gevonden worden in o.a. vennen, duinplassen, moerassen en natte natuurontwikkelingsgebieden. De soort bouwt als nest een drijvend platform van plantaardig materiaal, vaak verstopt in de oevervegetatie. Het menu van de Dodaars is gevarieerd en bestaat o.a. uit insecten en hun larven, slakken, kreeften, larven van amfibieën en kleine vissen. Buiten de broedtijd is de soort wijder verspreid over zowel zoete als zoute wateren en worden Nederlandse broedvogels aangevuld door overwinteraars uit Oost- en Midden-Europa. In Nederland broedt ca. 3% van de geschatte Europese broedpopulatie.

I. Samenvatting

Landelijk doel³

Vigerend landelijk doel (zie doelendocument, ministerie van LNV 2006) <i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 2.000 paren.</i>	2.000 paren
Voorstel nieuw landelijk doel 2050 <i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 1.100 paren, waarmee een gunstige Staat van Instandhouding wordt behouden.</i>	1.100 paren
Gunstige Referentiewaarde Populatie <i>Omvang populatie behorende bij de toestand waarin een populatie in ons land in een ecologisch 'gezonde' situatie verkeert (zie Vogel et al. 2021).</i>	1.100 paren
Huidige populatieomvang <i>Gemiddeld aantal broedparen in de periode 2015-2020.</i>	2.600 paren

Voorstel voor regionale opgave

Het huidig aantal broedparen per regio (provincies en rijkswateren) en de regionale opgaves voor 2050 zijn in tabel 1 weergegeven. Voor de provincies is dit exclusief het aandeel rijkswateren. In deze bouwsteen zijn de rijkswateren gedefinieerd als het voortouwgebied⁴ van Rijkswaterstaat (RWS). Omdat er voor de Dodaars als broedvogel geen aanvullende landelijke opgave is, is er ook geen aanvullende regionale opgave. In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Omdat de Dodaars wijdverspreid over Nederland voorkomt, liggen er in alle regio's opgaves. De drie regio's waar de hoogste aantallen voorkomen, en waar dus de hoogste regionale opgaves liggen, zijn Noord-Brabant, Gelderland en Drenthe.

¹ Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB 2010, L 20), zoals laatstelijk gewijzigd bij verordening (EU) nr. 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 (PB 2019, L 170).

² Niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000-gebieden relevant als broedvogel en als niet-broedvogel.

³ Het vigerende landelijke doel is niet zonder meer te vergelijken met het voorgestelde nieuwe landelijke doel. Bij het voorgestelde nieuwe landelijke doel is gebruik gemaakt van sinds 2006 beschikbaar gekomen nieuwe gegevens en informatie, correcties en voortschrijdend inzicht m.b.t. de in Nederland aanwezige vogelpopulaties (zie ook van Kleunen et al. 2017). Daarnaast zijn er verschillen in de systematiek om landelijke doelen te bepalen (ministerie van LNV 2006, Vogel et al. 2021).

⁴ Natura 2000-gebied waar RWS of een provincie voortouwnemer is. De rol van voortouwnemer is vooral die van eerst verantwoordelijke bij het opstellen van het beheerplan.

Tabel 1. Voorstel voor opgave (aantal paren) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Dodaars als broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang, het procentueel aandeel in de Nederlandse broedpopulatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. De verdeling van het huidige aantal paren over de regio's is als vertrekpunt gehanteerd voor de regionale opgaves. ? = onvoldoende gegevens beschikbaar voor trendanalyse, n.b. = niet bepaald.

Regio	Huidige populatie (2015-2020)	Landelijk aandeel regio (2015-2020)	Trend (2009-2020)	Voorstel regionale opgave 2050
Noord-Brabant	550	21%	stabiel	230
Gelderland	350	13%	matige toename	150
Drenthe	300	12%	matige toename	130
Overijssel	250	9%	?	100
Limburg	200	8%	stabiel	90
Zeeland	180	7%	?	80
Friesland	150	6%	?	60
Noord-Holland	150	6%	?	60
rijkswateren	150	6%	n.b.	60
Zuid-Holland	100	4%	matige toename	40
Flevoland	100	4%	matige toename	40
Groningen	60	2%	?	30
Utrecht	60	2%	?	30
Landelijk	2.600	100%	matige toename	1.100

Prioritering

De Dodaars bevindt zich als broedvogel in een gunstige Staat van Instandhouding en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

II. Inhoudelijke onderbouwing van de bouwsteen

1. Staat van Instandhouding (SvI)

De huidige SvI van de Dodaars als broedvogel wordt als ‘gunstig’ beoordeeld:

Verspreidingsgebied	gunstig
Populatie	gunstig
Leefgebied	gunstig
Toekomstperspectief	gunstig
Staat van Instandhouding	gunstig

De grootte van het verspreidingsgebied van de Dodaars als broedvogel is toegenomen sinds de atlasperiode in 1973-1977 (van Dijk 2018), waardoor het aspect verspreidingsgebied als ‘gunstig’ kan worden beoordeeld. Het aantal broedparen is op de lange termijn toegenomen (tabel 2, figuur 1) en ligt ook ruim boven de Gunstige Referentiewaarde (GRW) voor de populatie (zie soortspecifieke onderbouwing hieronder en generieke uitleg box 1), waardoor ook het aspect populatie als ‘gunstig’ kan worden beoordeeld. Het actuele leefgebied is van voldoende omvang om de populatie op een gunstig niveau in stand te houden en er zijn geen indicaties dat de kwaliteit van het leefgebied onder druk staat. De op korte termijn toenemende trend in combinatie met de afwezigheid van belangrijke knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als ‘gunstig’ wordt beoordeeld. In het doelendocument (ministerie van LNV 2006) werd de SvI van de Dodaars als broedvogel tevens op alle aspecten als ‘gunstig’ ingeschat.

Nadere onderbouwing GRW⁵

De Dodaars was bij de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn in 1980 (Directive Value, DV) een regelmatige broedvogel in Nederland en is daarmee geen ‘nieuwkomer’. De populatieomvang gedurende de periode rond de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn weerspiegelt een gunstig niveau: er was geen sprake van een langjarige consistente doorzettende afname rond de inwerkingtreding en de soort werd niet als ‘depleted’ beschouwd, hij stond niet op de eerste Rode Lijst voor vogels en de populatieomvang bevond zich boven de kritische populatiegrens van 900 paren. De DV is daarom bepalend voor de GRW. Uitgaande van de populatieomvang gedurende de periode rond de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn in 1980 wordt de GRW bepaald op 1.100 paren (gemiddelde periode 1978-1982).

Tabel 2. Informatie over de populatieomvang- en ontwikkelingen die betrokken is bij de beoordeling van de Staat van Instandhouding (SvI).

Aspecten kerngetallen SvI	Periode	Conclusie/output
Huidige populatieomvang	2015-2020	2.600 paren
Beoordeling korte termijntrend	2009-2020	matige toename (1,2% per jaar)
Beoordeling lange termijntrend	1990-2020	matige toename (2,0% per jaar)
Gunstige Referentiewaarde Populatie	DV	1.100 paren

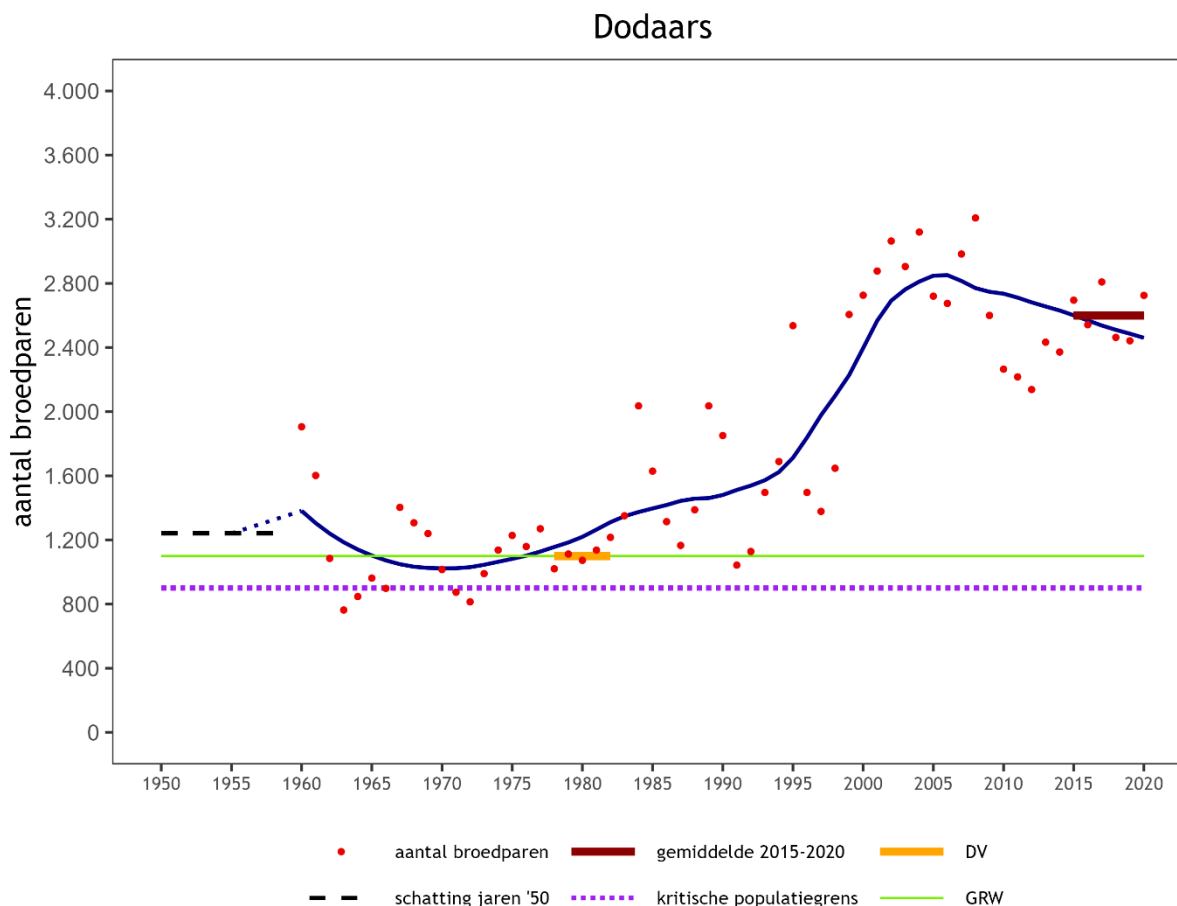
⁵ De te nemen stappen voor het bepalen van de GRW voor broedvogels worden in detail toegelicht in Vogel *et al.* (2021), waarbij het stroomschema in figuur 5.1 (bepaling GRW) en indien van toepassing figuur 5.2 (bepaling EGR) worden gevolgd. Zie ook de generieke uitleg in box 1 van deze bouwsteen.

Box 1. Wat is de GRW en hoe wordt die bepaald voor broedvogels?

Bij de methodiek voor het bepalen van de SvI (Vogel *et al.* 2021) is het voor de beoordeling van het aspect populatie nodig om de actuele populatieomvang te vergelijken met een Gunstige Referentiewaarde (GRW, ofwel *Favourable Reference Value* (FRV)). De GRW schetst de populatieomvang in een ecologische toestand van een populatie die gunstig is en is een objectieve, wetenschappelijk onderbouwde waarde. Bij de bepaling worden alleen ornithologisch-ecologische aspecten betrokken. De GRW voor de populatiegrootte is geen doel op zich maar wel een belangrijke pijler voor de bepaling van de vitaliteit van de populatie. Voor een gunstige SvI moeten echter ook andere aspecten (verspreidingsgebied, leefgebied en toekomstperspectief) op orde zijn. Bij het bepalen van de GRW voor de populatie worden voor broedvogels de hierna beschreven uitgangspunten gehanteerd.

- De Vogelrichtlijn bepaalt dat het niveau van de populatie ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (1980), de *Directive Value* (DV), behouden moet blijven. Daarom wordt eerst bezien of de populatieomvang zich toen op een gunstig niveau bevond. Om te voorkomen dat de DV sterk wordt beïnvloed door piek- of daljaren wordt een gemiddelde over 5 jaar aangehouden: de periode 1978-1982. Als de populatie zich in die periode op een gunstig niveau bevond, is de GRW gelijk aan de DV.
- De DV was aantoonbaar ongunstig als er rond 1980 sprake was van een langjarige consistente doorzettende afname, de soort als ‘*depleted*’ werd beschouwd (sterk afgenomen voor 1980 en nog niet hersteld), de soort op de Rode Lijst van 1984 stond en/of de populatie kleiner was dan de kritische populatiegrens (zie uitleg laatste bullet). In die gevallen wordt gekeken naar een *Ecologisch Gunstige Referentie* (EGR). De EGR weerspiegelt de populatieomvang in een periode binnen de tijdspanne 1950-heden waarin de ecologische omstandigheden voor de soort relatief gunstig waren (zie bullets hierna).
- Bij nogal wat soorten is sprake van een continue afname voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (periode 1950-1980) en rond 1980 nog geen sprake van herstel. In die gevallen wordt als EGR een schatting over 1950-1959 aangehouden. De GRW is dan bepaald op 90% van die geschatte populatieomvang, om rekening te houden met de onzekerheden in de gegevens in deze periode.
- In de andere gevallen waarbij de DV als ongunstig wordt beschouwd wordt voor het bepalen van de EGR gekeken naar de lange termijn van 30 jaar vóór 1980, en de periode daarna, dus de tijdspanne 1950-2020. Binnen deze periode wordt gezocht naar een periode van minimaal 10 jaar waarin de soort zich op een (relatief) stabiel en gunstig niveau bevond. Als er geen voldoende stabiele periode wordt gevonden, wordt gekeken of er een langdurige periode (30 jaar) zonder afname was. Indien ontwikkelingen in de EGR-periode passen in de natuurlijke populatieschommelingen (bijv. sterfte in strenge winters gevolgd door herstel) dan kan, ondanks deze fluctuaties, nog steeds gesproken worden van een stabiele periode. Wanneer de DV ongunstig was en de EGR te bepalen is, dan is de GRW gelijk aan de EGR.
- Wanneer de GRW wordt gebaseerd op een EGR die in een periode voor 1980 valt en onomkeerbare ontwikkelingen vóór de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn het leefgebied van een soort hebben verkleind, dan is de GRW naar beneden bijgesteld. Daarvan is sprake bij soorten van het boerenland; tussen 1950 en 1980 is 16% geschikt broedgebied verdwenen door bebouwing (inclusief infrastructuur).
- In sommige gevallen zijn zowel de EGR als de DV niet goed bruikbaar als GRW, bijvoorbeeld als de populatie zich in 1980 in een dalperiode bevond en er geen EGR te bepalen is, of omdat een soort zich recent gevestigd heeft. In het geval van recente (her)vestiging wordt het gemiddelde over de periode 2015-2020 genomen als GRW. Bij soorten met een ongunstig populatieniveau rond 1980 waarvoor de EGR niet te bepalen is, is teruggevallen op een kritische populatiegrens. Dit is een waarde waaronder de soort niet meer levensvatbaar in Nederland kan voortbestaan en dus de kans op verdwijnen zeer hoog is. Vanwege de onzekerheden rondom deze norm wordt deze zeer terughoudend toegepast.

Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar Vogel *et al.* (2021).

Figuur 1. Overzicht van de waarden waarmee de 'Gunstige Referentiewaarde' (GRW) voor de populatie van de Dodaars als broedvogel is bepaald. Weergegeven is het globale populatieverloop op basis van aantallen broedparen (rode punten). Voor periodes met jaarlijkse schattingen (enkele missende jaren uitgezonderd) is het populatieverloop weergegeven als een solide donkerblauwe lijn. In periodes waar geen jaarlijkse schattingen beschikbaar zijn, zijn de jaren met een bekende populatieomvang verbonden met een stippellijn. Periodiek vastgestelde populatiegroottes tijdens de jaren '50 worden weergegeven met een horizontaal gestreepte zwarte lijn die aangeeft welke periode de schatting beslaat (in de regel 1950-1959). Relevante waarden zijn aangeduid met gekleurde horizontale balkjes: Directive Value (DV, 1978-1982, oranje), populatieomvang in de laatste 6 jaar (2015-2020, donkerrood) en kritische populatiegrens (paarse stippellijn). De GRW zelf is weergegeven als lichtgroene horizontale lijn. Voor een verdere toelichting over de methodiek wordt verwezen naar box 1 en Vogel et al. (2021).

2. Landelijke opgave bij een gunstige Staat van Instandhouding (GSvI)

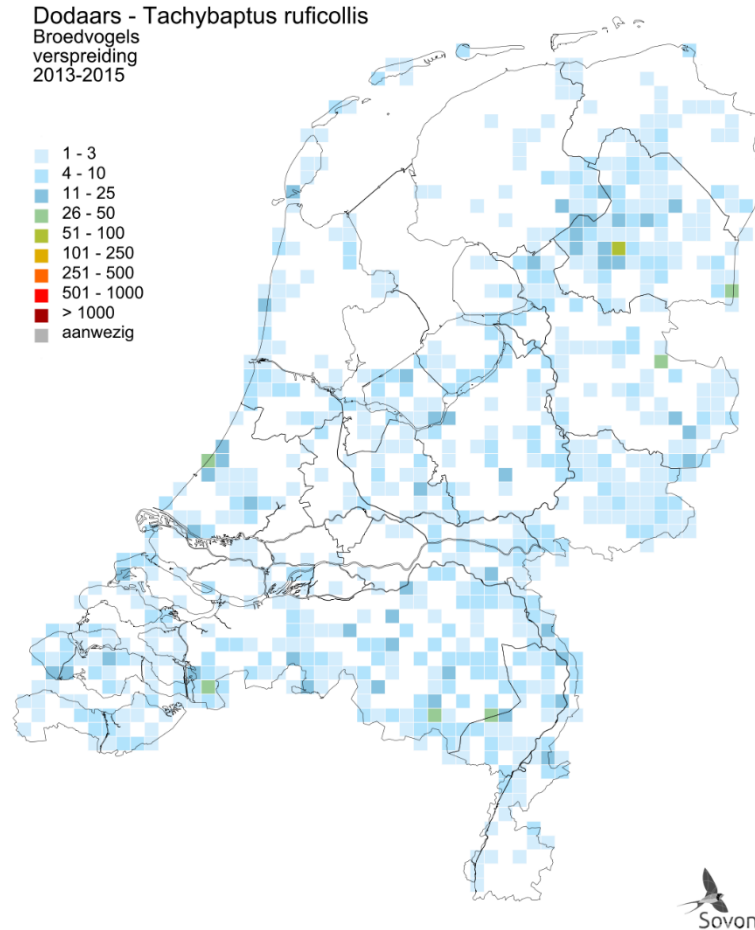
De populatieomvang overeenkomstig de GSvI bedraagt 1.100 broedparen. Afgezet tegen het huidige aantal (2.600 broedparen; 2015-2020) betekent dit dat de populatie zich in de huidige situatie op een gunstig niveau bevindt.

III. Haalbaarheid

1. Beoordeling landelijke opgave

De Dodaars is als broedvogel in grote delen van het land te vinden, maar is het talrijkst en meest wijdverspreid in de zuidelijke en oostelijke regio's van Nederland (figuur 2). In de noordelijke en westelijke provincies op de laagveen- en zeekelegronden komen lagere aantallen voor en is de verspreiding meer verbrossend. Hoewel de aantallen en de grootte van het verspreidingsgebied van de soort in de laatste kwart van de 20^e eeuw zijn afgenomen, nemen deze sinds de eeuwwisseling beide weer toe (figuur 1). De Dodaars heeft in veel regio's geprofiteerd van natte natuurontwikkeling. De hoogste dichtheden worden met name gehaald in hoogvenen als het Dwingelderveld, Bargerveen en de Grote Peel (van Dijk 2018). Jaarlijkse aantalschommelingen worden met name veroorzaakt door

weersomstandigheden: in jaren met koude winters kan er grote sterfte optreden onder overwinteraars (Bijlsma *et al.* 2001), die deels ook in eigen land broeden. Droge voorjaren kunnen er daarnaast voor zorgen dat normaliter geschikte broedlocaties verdrogen (van Dijk 2018). Deze kunnen daarna verruigen en mogelijk permanent ongeschikt worden.

Figuur 2. Broedverspreiding van de Dodaars in de periode 2013-2015. Weergegeven is het aantal broedparen per atlasblok (5x5 km) (Sovon 2018).

2. Knelpunten en maatregelen

Knelpunten

Op dit moment zijn er op landelijk niveau geen belangrijke knelpunten die het behoud van de GsvI van de Dodaars als broedvogel in de weg staan, wel is vermessing van de zoete wateren die de Dodaars gebruikt als broedbiotoop een aandachtspunt (Provincie Fryslân 2023, Arcadis 2023a, Arcadis 2023b), net als verdroging (Provincie Fryslân 2023, Arcadis 2023b). De onderstaande analyse richt zich dan ook op behoud van de gunstige situatie.

Beheer en herstel-/verbetermaatregelen

- Droge voorjaren, die in verband met klimaatverandering mogelijk steeds vaker zullen voorkomen, kunnen ertoe leiden dat een deel van de geschikte broedlocaties voor de Dodaars verdroogt (van Dijk 2018), vooral daar waar sprake is van een verwevenheid van functies (agrarisch, wonen, natuur). Het verhogen van het streefpeil kan voorkomen dat poelen en vennen in het broedseizoen droog komen te staan waardoor broedsels mislukken. Dit geldt evenwel niet voor de vennen waarbij sprake is van een schijngrondwaterspiegel, waar de balans tussen neerslag en verdamping de waterstand bepaalt.
- In wateren waarin sterke vervuiling en eutrofiëring optreedt kan de Dodaars minder voedsel vinden, zowel vanwege een afname in voedselaanbod als een verminderd zicht. Maatregelen om eutrofiëring terug te dringen zullen de Dodaars ten goede komen (Provincie Noord-Brabant 2017a). In de Deurnsche Peel & Mariapeel hebben een afname van het aantal broedende Grauwe Ganzen, afname van stikstofdepositie en het stoppen van gebruik van gewasbeschermingsgebieden in de

hydrologische bufferzone rond het Natura 2000-gebied alle bijgedragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit (Arcadis 2023c).

- Hoewel oevervegetatie van belang is om nestgelegenheid voor de Dodaars te bieden, kan te hoge vermessing ertoe leiden dat oevervegetaties zodanig verruigen dat ze ondoordringbaar worden of dat vennen dichtgroeien. Dit kan ook de verspreiding van de invasieve exoot watercrassula bevorderen. Zo heeft op Terschelling de problematiek met watercrassula ertoe geleid dat het leefgebied van de Dodaars is afgenomen (Provincie Fryslân 2023). In dit soort gevallen kan het uitkomst bieden om de lokale vermessing terug te dringen of om te ver verruigde vegetatie, zoals berkenopslag, te verwijderen (Provincie Noord-Brabant 2017b). Op Terschelling wordt anno 2024 gewerkt aan een update van de aanpak watercrassula, die dateert uit 2020. Hieruit komen concrete maatregelen voort om het herstel van habitattypen te bevorderen op zo'n manier dat gebieden minder kwetsbaar worden voor de watercrassula (Provincie Fryslân 2023).

Regionale verschillen

Op regionaal niveau zijn er geen belangrijke verschillen in drukfactoren. Uitbreiding van de dodaarspopulatie lijkt voornamelijk plaats te vinden naar gebieden waar veel natte natuurontwikkeling heeft plaatsgevonden, zoals in de Kop van Overijssel en de Biesbosch (van Dijk 2018).

Relevante ontwikkelingen op het vlak van beleid en beheer

In veel natuurontwikkelingsgebieden binnen het Natura 2000-netwerk en op gronden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gestuurd op ontwikkeling van natte natuur en de daarbij behorende vegetatierijke oevers, waar de Dodaars van kan profiteren. De soort kan daarnaast ook profiteren van projecten die langs de grote rivieren zijn opgezet ter bescherming tegen hoogwaterstanden. Zo zijn er in het kader van de projecten 'Ruimte voor de Rivier' (inmiddels afgerond) en 'Maaswerken' bijvoorbeeld nevengeulen aangelegd en uiterwaarden vergroot, wat de hoeveelheid aan geschikt broedgebied voor de Dodaars doet toenemen.

Ontwikkelingen op biogeografische schaal

De Dodaars staat met de status 'Least Concern' niet als bedreigd te boek binnen Europa (Birdlife International 2021). De aantallen zijn momenteel stabiel op Europees niveau (PECBMS 2022), hoewel er tijdelijke inzinkingen kunnen plaatsvinden als gevolg van strenge winters. De verspreiding van de Dodaars verschuift langzaam naar het noorden, wat waarschijnlijk samenhangt met mildere winters als gevolg van klimaatverandering (Keller *et al.* 2020).

Kennisleemtes

Er zijn op dit moment geen kennisleemtes die het behoud van een GSvI in de weg staan.

Beoordeling haalbaarheid populatieomvang in 2050

Op dit moment bevindt de Dodaars zich in een GSvI en het toekomstperspectief is gunstig. In samenhang met de momenteel nog toenemende populatieaantallen en het gebrek aan belangrijke knelpunten voor de soort is behoud van de populatieomvang die als gunstig beschouwd mag worden daarmee haalbaar voor zowel 2050.

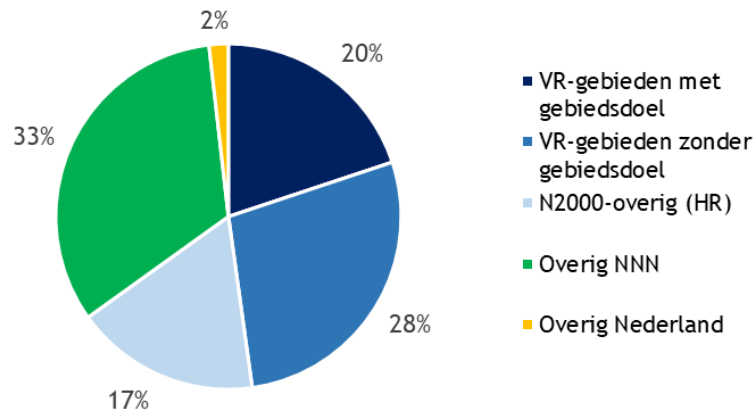
3. Advies landelijk doel

De populatieomvang bij een GSvI bedraagt 1.100 broedparen. De populatieomvang van ca. 2.600 broedparen die momenteel in Nederland aanwezig is ligt hier ruim boven. De korte termijntrend is toenemend en het toekomstperspectief is als gunstig beoordeeld. Het advies is daarom om het landelijke doel voor 2050 op 1.100 broedparen te stellen, overeenkomstig de omvang waarbij de soort duurzaam in het leefgebied kan voortbestaan. De landelijke opgave is in de huidige situatie gerealiseerd.

IV. Regionale opgave

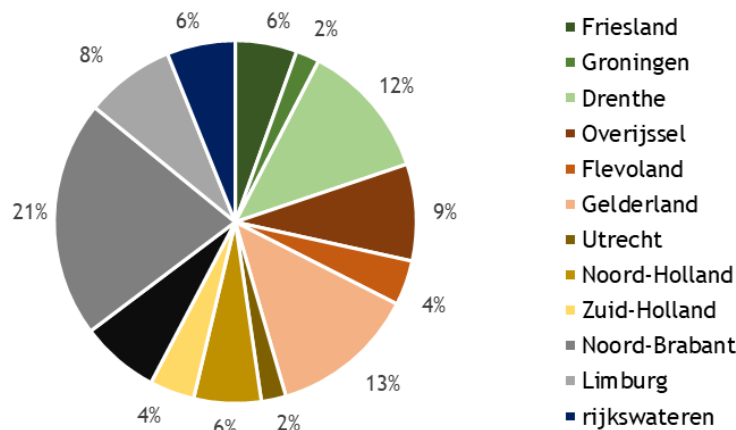
1. Actueel voorkomen

Veruit het grootste deel van de Nederlandse Dodaarzen broedt in natuurgebieden, waar vegetatierijke oevers talrijk zijn (figuur 3). Broedgevallen buiten natuurgebieden komen maar weinig voor en betreffen voornamelijk broedgevallen in vegetatierijke sloten en poelen in agrarisch gebied (Boele *et al.* 2018).

Figuur 3. Aanwezigheid in de afgelopen zes jaar (2015-2020) in onder de Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel voor de Dodaars als broedvogel, de overige vogelrichtlijngebieden, overige Natura 2000-gebieden (habitatrictlijngebieden), overig Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overig Nederland (buiten N2000/NNN).

In figuur 4 wordt de verdeling gepresenteerd over de provincies en de rijkswateren. Het provincie-aandeel is exclusief rijkswateren, de aantallen in het rivierengebied worden wel aan de provincies toegekend. Voor deze indeling is gekozen omdat provincies en RWS (rijkswateren) de voortouwnemers voor de beheerplannen zijn. Hoewel Dodaarzen in alle regio's te vinden zijn, nemen de broedpopulaties in Noord-Brabant, Gelderland en Drenthe bijna de helft van alle Nederlandse Dodaarzen voor hun rekening. Lagere aantallen zijn met name in de noordelijke regio's te vinden, waarbij de soort vooral in Groningen en Utrecht schaars is.

Figuur 4. Aanwezigheid van de Dodaars als broedvogel in de afgelopen zes jaar (2015-2020) per provincie (exclusief rijkswateren) en in de rijkswateren. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS.

Hoewel er relatief veel Dodaarzen in de Rijntakken broeden, hebben andere belangrijke gebieden voor de Dodaars met name betrekking op natuurgebieden op de hoge zandgronden, zoals heide- en hoogveengebieden (tabel 3).

Tabel 3. De belangrijkste broedgebieden van de Dodaars in de periode 2015-2020 alsmede overige Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel (IHD) voor deze soort. Het procentueel aandeel in de Nederlandse broedpopulatie is indicatief weergegeven. VR = (mede) onder de Vogelrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied, VR* = VR-gebied met een instandhoudingsdoel voor de Dodaars als broedvogel, HR = in het kader van de Habitatrictlijn aangewezen als Natura 2000-gebied (indien >5%), IHD = huidig instandhoudingsdoel, - = geen IHD, ? = geen schatting mogelijk. ** IHD heeft alleen betrekking op het onder de Vogelrichtlijn aangewezen deel.

Gebied	Status	Regio	Aantal (paren)	Aandeel in NL	IHD (paren)
Rijntakken	VR*/HR	Gl	94	4%	45
Dwingelderveld	VR*/HR	Dr	90	3%	55
Drents-Friese Wold & Leggelderveld	VR*/HR	Dr	48	2%	40
Groote Peel	VR*/HR	NB	43	2%	40
Brabantse Wal	VR*/HR	NB	33	1%	40
Engbertsdijkvenen	VR/HR	Ov	22	1%	-
Fochteloërveen	VR/HR	Dr	21	1%	-
Holtingerveld	HR	Dr	19	1%	-
Deurnsche Peel & Mariapeel	VR*/HR	NB	17	1%	35
Kampina & Oisterwijkse Vennen	VR*/HR	NB	29	1%	30**
Duinen Terschelling	VR*/HR	Fr	9	0%	20
Oostvaardersplassen	VR*	Fl	3	0%	140
Markiezaat	VR*	NB	0	0%	30
Maasduinen	VR*/HR	Li	?	?	50

2. Advies voor regionale opgave voor 2050

Het voorgestelde landelijke doel voor 2050 vormt het uitgangspunt voor de regionale opgaves. De opgave wordt verdeeld naar rato van het aandeel van de regio in de landelijke populatie, tenzij er redenen zijn om daar gemotiveerd van af te wijken. Dat kan door verschillen in regionale trends (makkelijker te realiseren in regio's waar de soort het beter doet), verschil in areaal potentieel leefgebied en/of de nabijheid van bronpopulaties voor herstel. Bij de Dodaars is er geen reden om af te wijken van de verdeling op basis van het huidige regioaandeel in het landelijke totaal. Omdat er voor de Dodaars geen aanvullende landelijke opgave is, is er ook geen aanvullende regionale opgave (tabel 4). In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Omdat de Dodaars wijdverspreid over Nederland voorkomt, liggen er in alle regio's opgaves. De drie regio's waar de hoogste aantallen in voorkomen en waar dus de hoogste regionale opgaves liggen zijn Noord-Brabant, Gelderland en Drenthe. In Groningen en Utrecht liggen de laagste opgaves.

Tabel 4. Voorstel voor opgave (aantal paren) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Dodaars als broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang, het procentueel aandeel in de Nederlandse broedpopulatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. De verdeling van het huidige aantal paren over de regio's is als vertrekpunt gehanteerd voor de regionale opgaves. ? = onvoldoende gegevens beschikbaar voor trendanalyse, n.b. = niet bepaald.

Regio	Huidige populatie (2015-2020)	Landelijk aandeel regio (2015-2020)	Trend (2009-2020)	Voorstel regionale opgave 2050
Noord-Brabant	550	21%	stabiel	230
Gelderland	350	13%	matige toename	150
Drenthe	300	12%	matige toename	130
Overijssel	250	9%	?	100
Limburg	200	8%	stabiel	90
Zeeland	180	7%	?	80
Friesland	150	6%	?	60
Noord-Holland	150	6%	?	60
rijkswateren	150	6%	n.b.	60
Zuid-Holland	100	4%	matige toename	40
Flevoland	100	4%	matige toename	40
Groningen	60	2%	?	30
Utrecht	60	2%	?	30
Landelijk	2.600	100%	matige toename	1.100

V. Prioritering

De Dodaars bevindt zich als broedvogel in een GSVI en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

Literatuur

- ARCADIS. 2023a. Natuurdoelanalyse Markiezaat, Provincie Noord-Brabant. Versie 28 februari 2023.
- ARCADIS. 2023b. Natuurdoelanalyse 140 Groote Peel, Provincie Noord-Brabant. Versie 28 februari 2023.
- ARCADIS 2023c. Natuurdoelanalyse 139 Deurnsche Peel & Mariapeel Provincie Noord-Brabant. 28 februari 2023.
- BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2021. European Red List of Birds. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- BOELE A., VAN BRUGGEN J., SLATERUS R., VERGEER J.W. & VAN DER MEIJ T. 2018. Broedvogels in Nederland in 2016. Sovon-rapport 2018/01. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- BIJLSMA R.G., HUSTINGS F. & CAMPHUYSEN C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- VAN DIJK A. 2018. Dodaars *Tachybaptus ruficollis*. Pp. 158-159 in: Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- KELLER V., HERRANDO S., VOŘÍŠEK P., FRANCH M., KIPSON M., MILANESI P., MARTÍ D., ANTON M., KLVAŇOVÁ A., KALYAKIN M.V., BAUER H.-G. & FOPPEN R.P.B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- VAN KLEUNEN A., VAN ROOMEN M., JANSSEN J.A.M., KUITERS A.T., VAN WINDEN E., BOELE A., SCHMIDT A.M. & VAN VREESWIJK T. 2017a. Advies over correcties en bijstellingen van Natura 2000-doelen; Achtergronddocument bij het rapport Advies over de Natura 2000 doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Rapport 2779C. Sovon-rapport 2016/27. Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- MINISTERIE VAN LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- PROVINCIE FRYSLÂN. 2023. Natuurdoelanalyse Terschelling. Concept juni 2023, opgesteld door Opgave Groen, Provincie Fryslân.
- PROVINCIE NOORD-BRABANT. 2017a. Natura 2000 beheerplan Kampina en Oisterwijkse Vennen.
- PROVINCIE NOORD-BRABANT. 2017b. Gebiedsanalyse Deurnsche Peel & Mariapeel (139) en Grote Peel (140). Programma Aanpak Stikstof (PAS).
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogel, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- VOGEL R., FOPPEN R., VAN DEN BREMER L., VAN TURNHOUT C.A.M. & VAN ROOMEN M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

- PAN-EUROPEAN COMMON BIRD MONITORING SCHEME (PECBMS). 2022. Species trends. <https://pecbms.info>. Geraadpleegd op 06/04/2022.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND. 2022. Dodaars. <https://stats.sovon.nl/stats/soort/70>. Geraadpleegd op 21/03/2022.